

Oponentský posudek na magisterskou práci

„Ladislava Topolová: Vztah rakouského státu a římské církve od roku 1870 do roku 1918. HTF UK Praha 2006, 65 s.“

1. Téma a obsah práce

Předkládaná práce zpracovává právně-dějinnou tematiku z období rakouského státu před vznikem Československé republiky. Autorka popisuje znění a podává obsahový rozbor zákonů v jejich chronologickém pořadí. Práce začíná stručným historickým přehledem vývoje poměru státu a církve (s. 6-10), v němž tvořil mezník Toleranční patent 13. 10. 1781 vzhledem k poměru státu vůči nekatolickým církvím (s. 7). Oproti tomu konkordát – smlouva s Apoštolským stolcem z roku 1855 znamenal opačný trend vývoje a tím upevnění pozic katolické církve (s. 9). Výsledkem reakce na konkordát byl mimo jiné též protestantský patent č. 41/1861 ř. z. (s. 13-15), který znamenal určité zrovnoprávnění evangelického vyznání helvetského a augsburského s římskokatolickým. Sledována je prosincová ústava roku 1867, platná do roku 1918, která přinesla širší spektrum občanských práv a svobod (s. 16-20). V následující kapitole se zaměřuje práce na zákony vydané v roce 1868, které obsahují manželský zákon (s. 21-24), školský zákon (s. 24-27) a zákon upravující mezikonfesní poměry (s. 27-31). Na další vývoj právních vztahů mělo vliv dogma o neomylnosti papeže ve věcech víry a mravů v roce 1870 (s. 32). Ke zrušení konkordátu došlo v roce 1874 (s. 32). Následuje pojednání o květnových konfesních zákonech z roku 1874, týkající se katolické církve (s. 33-53). Popsán je zákon č. 68 z 20. 5. 1874 ř. z. o zákonném uznání náboženských společností (s. 53-57), který byl přijat v roce 1918 Československou republikou, a na jeho základě byla uznána 15. září 1920 Církev československá husitská (s. 63). Ačkoliv je zaměření práce vyjádřeno názvem „Vztah rakouského státu a římské církve od roku 1870 do roku 1918“, sleduje autorka postavení i dalších církví a náboženských společností v tomto období: Církev evangelické augsburského a helvetského vyznání (1781), Ochránovské církve bratrské (1874), Starokatolické církve (1874), Náboženské společnosti izraelitské (1874), vyznání islámského hanefitského ritu (1912) a Církev řecko-východní (1781). Práce obsahuje závěr (s. 63) a cizojazyčné shrnutí (s. 65).

2. Práce s prameny a literaturou

Autorka vychází z prací autorů K. Hennera, F. X. Kryštůfka, K. Farského, K. Malého, F. Siváka, F. Bednáře a dalších. V literatuře mohla být též uvedena publikace J. R. Tretery: *Stát a církev v České republice*. Kostelní Vydří 2002, kde je toto období zpracováno na s. 18-35. Poznámky a odkazy na literaturu v počtu 60 jsou zařazeny na konci textu. Nedostatkem je, že v přílohách u pramenů schází odkaz s uvedením zdroje, odkud byl text přejat.

3. Připomínky a náměty

- 1) Na s. 58 je uvedena poznámka, že Evangelický patent z 8. dubna 1861, č. 41 ř. z., který je znám jako Evangelický patent, lze nalézt v příloze. V příloze však tento zákon není, nýbrž se zde nachází Toleranční patent z 13. října 1781 (Srov. Melmuková, E.: *Patent, zvaný toleranční*. Praha 1999 (text na straně s. 32-35).
- 2) Otázkou je, proč v názvu práce jako výchozí časový bod je rok 1870 (dogma o neomylnosti papeže), když jsou v práci sledovány a analyzovány též zákony již z roku 1861 (2. a 3. kapitola), z roku 1867 (4. kap.) a z roku 1868 (5. kapitola).

Přínos práce a její doporučení

Práce se soustřeďuje na významnou církevně-právní tematiku a napomáhá tak porozumět složitým vztahům mezi církví a státem v jejich dějinném kontextu. Cenné je rozpoznání základních linií vývoje vztahů mezi církví a rakouským státem, ale i seznámení s dílčími tématy, jako je proces přijímání zákonů (s. 35-36), zákonné uznání náboženských společností (s. 53-57), předpisy pro výuku náboženství ve školách v 19. století (s. 24-27), pozvolné prosazování uzavírání občanských sňatků (s. 23) a další. Předkládaná práce splňuje svou podobou po obsahové i formální stránce požadované náležitosti a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 25. 4. 2006

Tomáš Butta

ThDr. Tomáš Butta,

Katedra praktické teologie, mezilidské komunikace a ekumenismu